

Proměny vzájemného vztahu měšťanstva a dělnictva. *Jihlava a moravská města 1870-1914*

Lukáš Fasora

Přednáška navazuje na výzkumy, které aktuálně probíhají v SRN a nejnověji také u nás. Metodologickou oporu projektům zpravidla poskytuje koncepce tříd a sociálních pozic Maxe Webera a rozpracování pojmu *kontakt* mezi příslušníky měšťanstva a dělnictva na lokální úrovni. Sledovány jsou nejprve mechanismy, které vedly k sociální, kulturní a nakonec politické homogenizaci dělnické třídy, pochopitelně včetně deficitů typických pro prostředí českých zemí a moravská města zvláště. V druhém sledu následuje analýza otázky sociální a kulturní kompaktnosti měšťanských vrstev, přičemž odpovědi jsou – podobně jako v případě dělnictva – hledány hlavně v oblasti ekonomické činnosti, bydlení a veřejné činnosti. Pojem kontakt je předmostím pro analýzu možností vzájemného vlivu, rozvahu nad sociálními strategiemi jednotlivých skupin osob příslušejících k dělnictvu či měšťanstvu atd.

Vyjasnění postavení klíčových sociálních aktérů je předpokladem sledování jejich vzájemného vztahu. Opět je pozornost koncentrována hlavně na oblast práce, bydlení a veřejné činnosti, jsou tedy např. v komparativním konstruktivním sledování mechanismy socioprostorové diferenciací bydlení obou tříd, konflikty zaměstnanců se zaměstnavateli a způsoby jejich řešení, platformy kontaktů ve veřejné sféře – např. spolky katolické, nacionální, ale také lidovýchovné nebo sociálněliberální.

Jihlava je ve spektru variant utváření vzájemného vztahu měšťanstva a dělnictva příkladem města, které bylo mimořádně silně ovlivněno národnostními protiklady, slabou industrializací a lokací významných průmyslových podniků spíše na předpolí města než ve městě samém a v neposlední řadě genderovou strukturou zdejšího továrního dělnictva, jehož nejpočetnější část tvořily ženy, zaměstnankyně státní tabákové továrny.

doc. Mgr. Lukáš Fasora, Ph.D., (1972), pracovník Historického ústavu Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Ve své badatelské činnosti se zabývá sociálními a hospodářskými dějinami českých zemí a střední Evropy v 18. – 20. století, zvláště změnami městské společnosti. Autor desítek studií k problematice občanských elit, městské samosprávy, hospodaření municipalit, vzájemných vztahů měšťanstva a dělnictva. Autorsky a editorsky se podílí např. na domácích i zahraničních výzkumných projektech *Člověk na Moravě v 18. – 20. století*, *Sekularizace českých zemí v 19. století*, *Dějiny Masarykovy univerzity v Brně*, *Politik vor Ort, Elitenvergesellschaftung im 19. Jahrhundert*, *Vlnařská města Evropy aj.* Je členem vědeckých rad projektů *Dějiny města Brna* a *Dějiny města Znojma*. Je autorem monografie *Svobodný občan ve svobodné obci?: Občanské elity a obecní samospráva města Brna 1851 – 1914* z roku 2007. Taktéž spoluautor knihy *Jihlava. Historie, kultura, lidé*, vydané v NLN Praha v roce 2009.